

Rodina alebo osamelosť, zodpovednosť alebo nesloboda

Kinga Wenklarová

14. júna 2020 ✚ *Spoločnosť*

Slobodní ľudia žijúci v rodine spojení v sieti vzájomných vzťahov alebo osamelí jednotlivci vystavení útlaku opresívnej autority. To sú alternatívy, ktoré načrtla Chantal Delsol, pričom vyjadrila presvedčenie, že **ľudskú dimenziu individualizmu môže zachrániť iba rodina založená na manželstve**. Iba kresťanské chápanie slobody umožňuje vychovať ľudí skutočne slobodných – ľudí majúcich zákon vo svojom srdci.

Musím povedať, že ako ženu, ktorá sa venuje vede, ale zároveň plní úlohu matky, manželky i gazdinej, ma potešili teoretické argumenty, ktoré možno s úžitkom aplikovať v živote. Odkrývanie významu, ktorý sa obvykle skrýva pod rýchlo plynúcim prúdom každodenného zhonu, značne uľahčuje praktický život – toto hynúce umenie správneho, účelného konania. Z tohto dôvodu si vysoko cením tvorbu francúzskej filozofky Chantal Delsol. Na stránkach vynikajúcej knihy *Kamienie węgielne. Na czym nam zależy?* (Uholné kamene. Na čom nám záleží? Znak, 2018) sa pokúša stanoviť prvky, bez ktorých je západná kultúra jednoducho nepredstaviteľná a ktoré si musí uchovať, aby sa aj v budúcnosti mohla nazývať európskou. Je to odporúčanie, ktoré by sme mali v každom prípade rešpektovať, aby sme predišli tomu, že sa jedného dňa prebudíme v úplne cudzej spoločnosti a v totálne cudzom svete.

Jeden z pojmov, ktorý výrazne formuje naše európske myslenie, je individualizmus. Európania ho majú v osobitnej úcte – ceníme si slobodu, slobodnú iniciatívu, autonómiu a jedinečnosť. Naša výchova, kultúra a politické myslenie tieto hodnoty po stáročia uctievali a poukazovali na ne ako na podstatný rys, vďaka ktorému je človek človekom. Individualizmus však v čoraz väčšej miere už nie je výrazom rešpektovania človeka, ale apoteózou jednotlivca – subjektu, ktorý je nielen slobodný, ale aj úplne nezávislý od sociálnych vzťahov a rodinných väzieb. Ako píše Delsol, jednotlivец chce všetky svoje rozmery pretvoriť na zákony a vyhýba sa akejkoľvek zodpovednosti. Pred našimi očami sa dobro stáva čímisi, čo znepokojuje. Nemôžeme ho zachrániť, pretože si už viac neceníme jeho podstatu.

Pojem človeka je silne spätý s kresťanstvom – náboženstvom založeným na vzťahu lásky a zodpovednosti. Kristus učí, že Boh Otec má s každým človekom vzťah. Ide o taký hlboký vzťah, že dokonca láme prirodzené putá i zodpovednosť, ktorá z nich vyplýva.

Preto muž opustí otca i matku a pripúta sa k svojej manželke a budú dvaja v jednom tele (Mt 19, 5). *Kto plní Božiu vôľu, je môj brat i moja sestra i matka* (Mk 3, 35). *Kto miluje otca alebo matku viac ako mňa, nie je ma hoden. A kto miluje syna alebo dcéru viac ako mňa, nie je ma hoden.* (Mt 10, 37).

Nový zákon nahrádza pokrvné putá putami viery. Viera je však aj o budovaní vzťahov. Ako cestu k dokonalosti ukazuje slobodné rozhodnutie o láske k tým, s ktorými nás Boh na zemi spojil a o zodpovednosti za nich. Chantal Delsol poukazuje na to, že individualizmus, o ktorom si myslíme, že má

pôvod v „osvietenstve“, za mnoho vďačí práve kresťanstvu. Kresťanská náuka o Bohu, ktorý každého človeka volá po mene, musela viesť k uznaniu autonómie každého človeku bez výnimky.

zdroj: Pikrepo

Výlučne kresťanský individualizmus

V súčasnosti nemáme pochybnosti o tom, že všetci sme ľudia, čiže bytosti, ktoré dokážu utvárať svoj vlastný osud, podnikáť kroky, ktoré závisia iba od nás a znášať ich následky. Túto schopnosť vyvodzujeme z presvedčenia, že všetci sme obdarovaní svedomím. Svedomie je základom práva, ktoré priznávame aj vlastnému dieťaťu – aby šlo cestou, ktorú považuje za správnu, a to aj vtedy, keď sa treba postaviť proti vôli rodiny či národa, zákona, zvykom, a dokonca aj náboženstva. Chránime slobodu svedomia a pamätáme na osobnú zodpovednosť človeka pred Bohom. Jeho slnko vychádza nad dobrými aj zlými – je to základ autonómie, akú priznávame každej ľudskej bytosti od počatia až do poslednej chvíle. Toto je kresťanský základ individualizmu v západnej kultúre.

Keď si toto uvedomíme, bude nám jasné, aké je dôležité pre kultúru, aby sme v individualizme zachránili to, čo je kresťanské. Problém vzniká vtedy, keď názory, ktoré vyrastajú z fundamentu viery, strácajú svoju spojitost s náboženstvom, ale nie svoj fundamentálny charakter. Čím sa stáva kultúra založená na rešpektovaní osobného svedomia, ale bez viery v Boha? Diktatúrou slobody.

Odmietnutie Boha vyplýva z túžby odmietnuť zodpovednosť: najprv pred Bohom, potom pred druhým človekom a nakoniec pred sebou samým. Dnes chce človek vidieť svoju hodnotu nie cez prizmu autonómie (čiže schopnosti prijímať nezávislé rozhodnutia v situácii prijatej a kultivovanej závislosti od iných), ale ako úplnú nezávislosť (čiže bez akéhokoľvek vzťahu).

Takto chápaná kultúra slobody už ľudí neformuje, ale replikuje jednotlivcov. Generuje spoločnosť, ktorá **glorifikuje práva, ale odmieta zodpovednosť**. Ako sa nás usiluje presvedčiť posledné polstoročie, skutočným zotročením už nie je násilie iného národa, útlak alebo nezákonnosť, ale neznesiteľná zodpovednosť pred ostatnými a pred sebou samým. Moderný človek si tak zbožštil nezávislosť, že sa za každú cenu oslobodzuje aj od vlastnej identity: rasy, mena, tváre, pohlavia a nakoniec svojej existencie (eutanázia). Skutočný zombie západnej kultúry.

Iba rodina učí autonómii

„Ak chcú byť ľudia slobodní, musia veriť,“ povedal Alexis de Tocqueville. Ľudská ilúzia vlastnej moci je taká silná, že – pokiaľ je nekontrolovaná – ničí človeka. Šancu ostať osobou má ten, kto v mene uznávanej zodpovednosti pred Bohom dokáže ovládnuť seba samého, kto dokáže mať pod kontrolou vlastnú túžbu po slobode podľa pravidiel, ktoré si osvojil. Toto je zrelý človek. Preto západná kultúra založená na

individualizme bez Boha nie je schopná formovať budúcich otcov a budúce matky, starostlivé dcéry a ohľaduplných synov, a tým ani šťastných starcov a spokojné deti. **Všetky tieto roly sú ovocím ľudskej zrelosti.** Najlepším prostredím, ktoré dokáže formovať slobodného autonómneho človeka, čiže viesť ho k individualizmu založenom na práve, ktoré je pevne zakorenené vo svedomí, je rodina. Iba život v atmosfére plnej citov a zdravej autority, lásky a moci, umožňuje zažiť osobnú slobodu v praxi. Je nemožné ju pochopiť bez poslušnosti z lásky, ktorú praktizujú deti zrelých a zodpovedných rodičov.

Dosiahnuť zrelosť znamená zlepšovať sa v rozvážnom uplatňovaní vlastnej slobody a zodpovednosti za svet, v ktorom žijeme, za vzťahy, spoločenstvo, životné prostredie. Zo vzťahov s rodičmi a s ostatnými členmi rodiny sa učíme, že moc je *de facto* vždycky umením služby. V rodine zakusujeme, že **služba je výrazom zodpovednosti a starostlivosti**, prejavom sily spojenej s láskou. Začneme si vychutnávať vlastnú silu, odkrývame prvé úrovne úslužnosti a starostlivosti o súrodencov či starých rodičov. Učíme sa mať požiadavky na seba a mať z toho potešenie. Rozvíjame sa ako ľudia.

Iba život v atmosfére plnej citov a zdravej autority, lásky a moci, umožňuje zažiť osobnú slobodu v praxi.

zdroj: wikipedia

Zrieknutie sa objektívnych hodnôt je nesloboda

Prirodzená skúsenosť lásky a moci, slobody a služby, autonómie a zodpovednosti je mimo slobodnej, etablovanej rodiny založenej na manželstve jednoducho nemožná.

Na druhej strane je tu neochota pochopiť, že ozajstná starostlivosť o seba spočíva v práci na sebe samom, v citlivom, ale aj náročnom sebaovládaní. Preto je v spoločnosti čoraz viac jednotlivcov, ktorí sú presvedčení, že to, čo je subjektívne dôležité: láska, sloboda, nezávislosť, je v rozpore s tým, čo je objektívne správne, čiže so zaväzujúcimi, trvalými vzťahmi a zodpovednosťou.

Čoraz častejšia je snaha presadiť toto presvedčenie ako pravidlo. **Výzva na rešpektovanie objektívnych hodnôt je považovaná za represívnu a arogantnú, ba za jazyk nenávisťi a agresie.** Zároveň stojí za povšimnutie, že v spoločnostiach, ktoré zrelú starostlivosť o seba nahrádzajú kompulzívnym rozmaznávaním seba (čiže všetkými druhmi konzumizmu), ľudia priveľmi ochotne zverujú zodpovednosť za svoj život inštitúciám: poisťovacím spoločnostiam, maklérom, coachom, trénerom, osobným lekárom.

Sú ochotní svoje súkromie odhaľovať na internete, klikajúc na každé „súhlasím“, len aby udržali prístup k bezstarostnému konzumu. Zoči-voči nebezpečenstvu prijímajú každú vakcínu a aplikujú každú možnú

terapiu, akceptujú akékoľvek obmedzenia, len aby sa nemuseli sami rozhodovať, ba čo viac, prevziať zodpovednosť za tieto rozhodnutia.

Ak človek nemá zákon v sebe, rýchlo sa nájde ktosi, kto mu ho vnúti. Ak sa vzdáme roly rodiny pri formovaní generácií, nerobíme tichú revolúciu, ale meníme európsku kultúru a meníme ju na nejakú inú, založenú na úplne cudzej paradigme. **Volíme kultúru, ktorá nepozná pojem zrelosti ani osoby**. Vyberáme si neslobodu a osamelosť.

© ***Všetky práva vyhradené. Článok bol prebraný z partnerského webu PCH24.***

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/rodina-alebo-osamelost-zodpovednost-alebo-nesloboda/>